

Пам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Нью-Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Нью-Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

PIK LXXXV. Ч. 141 ДЖЕРСІ СІТІ і НЬО ЙОРК. СУБОТА, 24-го ЧЕРВНЯ 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JUNE 24, 1978 No. 141. VOL. LXXXV.

В АВСТРАЛІЇ ВІДБУВСЯ СОБОР УАПЦ З УЧАСТЮ ВЛАДИКИ МСТИСЛАВА

Сідней, Австралія (Н. Н.) — 8-го червня прилетів до Сіднею Блаженніший Владика Митрополит Мстислав, щоб очолити 8-ий Єпархіяльний Собор УАПЦ в Австралії в Новій Зеландії та провести канонічну візитацію тамошніх українських православних парафій. На лавиці у Сіднею зустріли Владика члени Консисторії, на чолі з її головою прот. о. Теодоровичем, місцеве українське православне духовенство та представники громадських організацій.

Блаженніший Владика Мстислав, Первоієрарх УАПЦ

Діяння Собору започатковано в суботу, 10 червня, а закінчено у неділю, 11 червня, по полудні прийняття постанов відносно внутрішнього життя і потреб Єпархії та схваленням резолюцій загального значення. Серед останніх є привітання Собором УАПЦ Церкви, що відбудеться в Англії у вересні ц. р., та УАПЦ в Канаді, що відбудеться в липні ц. р. у Вініпегі для відзначення знаменної у житті цієї Церкви події — 60-ліття її існування. Крім того, Собор прийняв постанову про заходи перед австралійськими державними чиновниками відносно звільнення з ув'язнення о. Василя Романюка та опіки над його родиною.

Знагоди Собору в суботу, 10 червня, була відправлена у церкві св. Афанасія Лубенського в Гренвіллі Вечерня, після якої

Владика промовив до численної зібрання вірних. У неділю, 11 червня, Владика очолював соборну Службу Божу у церкві св. Покрови в Гомбуш Вест і під час св. Літургії нагородив титулом протоієрарха П. настоятеля о. О. Пігулевського, а настоятеля церкви в Гренвіллі о. В. Люлюк возвів у сан протоієрарха. Службу Владика у цих відправах всі присутні на Соборі священники.

Уміжчасі Владика Митрополит відбудує кілька конференцій з Консисторією і настоятелями парафій з околиць Сіднею та прийняв постанову про заходи перед австралійськими державними чиновниками відносно звільнення з ув'язнення о. Василя Романюка та опіки над його родиною.

УКРАЇНКИ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У КОНВЕНЦІЇ ГЕНЕРАЛЬНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЖІНОЧИХ КЛЮБІВ

Фінікс, Арізона (Христя Навроцька). — В дні з 5 до 9-го червня ц. р. тут відбулася величава конвенція Генеральної Федерації Жіночих Клубів, яка від ряду літ поширює засяг своєї дії на міжнародний форум. Напередодні конвенції члени 3-го Відділу СУА з ініціативи його голови пані Галіни Агашук влаштували полуденно-буфет, на який запросили міжнародних делегатів та їх опікунів (гостей). Ця гостиня промостила нам, трьом українським делегатам дорогу — як кажуть — «через жолудок до серця».

Представниця українських жіночих організацій, а саме: Любослава Шандра — СФУЖО, Христя Навроцька — СУА і Наталія Іванів — Золотий Хрест, користуючись із цієї першої зустрічі, вспіли навізати широкі знайомства та могли провести відповідний розголос українського імені серед тисяч вісімсот делегатів з Америки, Ірану, Єгипту, Ізраїля, Голландії, Канади, голландських і британських островів, Тайваню, Греції, Ліберії та Балтійських народів.

Держачись усе разом, українки стали відомі делегатам, як «три українські пані» («три юкреїням леді»). При допомозі згаданого вже 3-го Відділу влаштовано невеличку, але вірцеву виставку народного мистецтва та роздавано брошури СФУЖО, СУА, Українського Музею і Золотого Хреста.

У понеділок 5-го червня, відбулася вечора для міжнародних делегатів, в якій взяли участь українські делегати, як також 10 членів 3-го Відділу СУА. В четвер відбувся міжнародний полуденок з участю 800 делегатів, на якому звітували представники країн, в тому представниця СФУЖО — Любослава Шандра про великий засяг праці цієї світової Федерації.

Того ж дня на пленумі звітували дві другі представниці українських організацій: Наталія Іванів про працю Золотого Хреста у

харитативній і виховній діяльності та Христя Навроцька про працю Союзу Українок Америки, підкреслюючи ініціативу СУА в блазильських стипендіальній акції, заснованій Українського Музею в Нью-Йорку і започаткування відзначення Міжнародного Року Дитини.

Наради Конвенції Генеральної Федерації, якими проводила президентка п-і Джеррі Вагнер, були невичайно діловиті, ведені за усіма парламентарними правилами, при тому дуже цікаві. Кожного дня присутні мали змогу вислухати дуже цікаві доповіді з різних ділянок, напр. використання сонячної енергії, зміни у ролі жінок, як протидіяти злочинству і ін. Останнього дня провідник меншості в Конгресі, конгресмен Джон Дж. Ролс, висловив знаменну промову про сучасний стан економіки в США.

Схвалено ряд резолюцій м. ін. у справі створення постійної комісії при Генеральній Федерації для слідкування за порушенням людських прав у світі, як конкретної резолюції у справі, прийнятої попередньою конвенцією в Сієтел, Ваш.

У програмі Конвенції входило також багато семінарів, з яких українки могли дуже добре скористати.

Телебачення у Спрінгфілді, Масс., цієї суботи передаватиме українську програму

Спрінгфілд. — У суботу, 24-го червня, місцева телевізійна станція WHYN, русло 40 UHF, в год. 7:30 увечері передаватиме півгодинну програму української пісні і танку в циклі своїх програм народної музики. Оркестра Адама Платоша з Нью-Бритен, Коннектикат, відіграє сім українських пісень, а танцювальна група «Дніпро» з Бриджпорту, під керівництвом Ірини Дмитрів, виконає

ПРАВА ЛЮДИНИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ ОДНІЄЮ З ГОЛОВНИХ ЦІЛЕЙ ПОЛІТИКИ ЗСА — ЗАПЕВНЯЄ ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР

Вашингтон. — Виступаючи на відкритті річних нарад міністрів закордонних справ країн, які належать до Організації Американських Держав (ОАД), президент Джиммі Картер у середу, 21-го червня, заявив, що його уряд у своїй закордонній політиці продовжуватиме наголошувати на праві людини, не зважаючи на те, що деякі уряди південно-американських держав критикують Вашингтон за це наголошування.

Зазначаючи, що ЗСА воліють наголошувати «позитивні», Президент однак підкреслив, що якщо інші країни продовжуватимуть порушувати права людини, то американський уряд поробить всі заходи, які докажуть тим державам, що явне порушення міжнародних стандартів потягає за собою «коштовні наслідки».

Як вказують коментатори, цими словами президент Картер перестеріг ті режими латиноамериканських держав, які порушують права людини, що уряд ЗСА може застосувати проти них «відплатні акції».

Хоча він не зазначив, які «відплатні акції» ЗСА застосують, то в минулому уряд президента Картера зменшував економічну та військову допомогу тим південноамериканським країнам, в яких порушувалося права людини. Президент Картер зазначив, що до прав людини зараховує теж економічні та соціальні права.

Президент Картер не називав жадного порушення права поименом, але під час його промови делегації 26-ох держав Західної Півкулі одержали звіт Міжамериканської Комісії Прав Людини, в якому наставлено уряди Парагваю та Уругваю за жорстоке порушення людських прав, які теж скрити-

ковано уряд Чиле, але зазначено, що в Чиле заміне деяке поліпшення стану тих прав.

У той самий час Державний департамент висловив вдячність за факт, що в Перу наразі відбулися загальні вибори, перші за останніх 15 років. Рівнож військовий уряд Аргентини повідомив, що запросив до своєї країни делегацію Міжамериканської Комісії Прав Людини, щоб перевела перевірку закидів, що в Аргентині порушуються ті права.

Президент у своїй промові підкреслив, що протягом минулого року настигли «зміни на краще» щодо пошанування прав людини в Західній Півкулі, бо деякі країни звільнили політичних в'язнів, припинили цензуру преси тощо, додаючи, що існують перспективи на дальнє поліпшення, хоча він розуміє, що прогрес буде повільний.

Крім питання прав людини, якому президент Картер присвятив майже одну четвертину своєї промови, він наголосив також на новій дорозі ЗСА з Панамою щодо передачі контролю над панамським каналом у руки панамського уряду, зазначаючи, що мирне поладження цього контроверсійного питання повинно стати прикладом для розв'язки всіх інших проблем між країнами Західної Півкулі.

Президент також відмітив, що додержав обіцянку з перед року відносно підписання Американської Декларації Прав Людини, виготовленої ОАД, як теж підписання договору щодо заборони нуклеарної зброї в Латинській Америці.

Наради Організації Американських Держав триватимуть 10 днів і передбачають, що домінуючою темою буде дальнє питання прав людини.

В'стнам дозволить 25-ом особам виїхати до ЗСА

Ганой. — Міністерство закордонних справ комуністичного В'стнаму повідомило Сенатську підкомісію для справ втічаків, що дозволить 25-ом особам, точніше 15-ом дітям американських громадян і 10-ом матерям тих дітей, виїхати до ЗСА, «щоб об'єднатися з їхніми батьками і чоловіками».

Американські коментатори вказують, що це перший раз, що Ганой погодився на виїзд з країни в'стнамських жінок і дітей.

Представник ЗСА прибув до Анголи

Луанда. — У середу, 21-го червня, сюди прибув Дональд МекГенрі, член делегації ЗСА до Об'єднаних Націй, щоб переговорити з марксистським урядом президента Агостіна Нето справу можливого заморення між Анголою та сусіднім Заїром, на який катанські партизани, які мають свої бази в Анголі, вже напали два рази, як теж

старатися включити Анголу в спроби розв'язати расовий і політичний конфлікт у сусідній Намібії, яка находиться під контролем Південно-Африканської Республіки.

МекГенрі прибув до Анголи день після того, як державний секретар Сайтус Венс у промові відносно політики ЗСА щодо Африки повідомив, що уряд президента Джиммі Картера старатиметься навізати «більш нормальні контакти» з ангольським марксистським урядом, щоб власне довести до вищезгаданих цілей, хоча зазначив, що не пропонує встановлення нормальних дипломатичних та економічних зв'язків з Анголою.

ЗСА ніколи не мали дипломатичних зв'язків з тією африканською країною, колишньою португальською колонією. Марксистський уряд Агостіна Нето прийшов до влади в 1975-му році з допомогою кубинських військових частин і советської зброї.

КАРТЕР НАЗИВАЄ ВЕНСА РЕЧНИКОМ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ЗСА

Вашингтон. — З уваги на те, що протягом останнього місяця члени Конгресу та коментатори висловлювали непевність щодо питання: хто фактично є речником уряду президента Джиммі Картера в ділянці закордонної політики, тобто, чи ним є д-р Збігнєв Бжезінський, головний доглядник Білого Дому для справ крайової безпеки, який гостро критикував Советський Союз та Кубу за військове втручання в Африку і за порушення політичних даних, чи тим речником є державний секретар Сайтус Венс, який критикував Москву за ті самі справи, але робив це більш «помірковано», президент Джиммі Картер у середу, 21-го червня, під час майже тригодинної зустрічі з 80-ма законодавцями зазначив, що він сам відповідає за остаточні рішення щодо закордонної політики, а його речником в тій ділянці є державний секретар Сайтус Венс.

Присутні на тій зустрічі заявили кореспондентам, що Президент особисто відповідає на більшість із запитів, а решту скеровував до Венса, хоча на зустрічі були теж Бжезінський, секретар оборони Гарольд Бровн та інші члени уряду. Бжезінський звітнував про свою недавню поїздку до комуністичного Китаю, а Бровн зreferував справу військового балансу між ЗСА та СССР.

Коментатори і члени Конгресу вважають, що президент Картер, принаймні на найближчому майбутнє, вирішив підтримати підхід Венса до закордонної політики, зокрема в ділянці зв'язків із Советським Союзом і Кубою. Присутні на згаданій зустрічі, хоча підкреслювали, що не можна було заприпитати жадного «тертя» між Венсом і Бжезінським, то всім було

ясно, що Білий Дім тепер протегує Венса. Виступи президента Картера протягом останнього місяця більш віддзеркалювали погляди і підхід Бжезінського.

Секретар Венс на зустрічі в середу referував справу САЛТ II, як теж ситуацію на Близькому Сході та в південній частині Африки. Із заяв Венса та Президента виходило, що Венсові пощастило переконати президента Картера, що найважливішою справою є підписання нового договору щодо обмеження стратегічного атомової зброї і що ця справа не повинна бути «пов'язана» з іншими американсько-советськими проблемами, як про це натякав д-р Бжезінський. Президент підкреслив, що САЛТ II повинен мати першество, додаючи, що хоча у відносинах між ЗСА та СССР завжди будуть періоди суперництва і співпраці, то його уряд наголошуватиме аспекти співпраці.

Державний департамент у середу оприлюднив заяву відносно недавньої дуже критичної статті в газеті «Правда», офіційної комуністичної партії Советського Союзу, яказуючи цією заявою, що уряд президента Картера тепер підтримує підхід Венса, бо в цьому документі зазначено, що хоча Вашингтон не погоджується з антиамериканськими закидами в «Правді», то волею на розпочинати «нової рунди взаємної реторики», яка може тільки загострити відносини між ЗСА та СССР. Америка і Советський Союз мають перед собою ряд важливих справ до поладження і успішна розв'язка тих проблем напевно спричиняться до дальнє краших виглядів на довготривалі і стабільні відносини» — сказано в заяві Державного департаменту.

Совети засудили двох жидівських активістів

Москва. — Пресові агентства інформували, що советський суд засудив 21-го червня ц. р. двох жидівських активістів, Владіміра Слєпакі і Іду Нудел, на довгі реченні заслання за те, що вони виставили на базі своїх помешкань великі плакати, домалали візи на виїзд до Ізраїля. 50-річного Слєпакі, інженера по фаху, який був членом групи дисидентів, які вже віддавна змагаються за покращання людських прав в Советському Союзі, за суджено на 5 років заслання у віддалених районах СССР. На суд не допущено жадних свідків оборони, а швагра Владіміра Слєпакі, Зіновія Рашковського, впущено на залу суду тільки тоді, коли суддя відчитував засуд.

В окремому процесі була також засуджена 47-річна Іда Нудел, по фаху економіста, за подібні до Слєпакіх «провини» і за «злочинний хуліганізм» на 4 роки заслання. Дружина Слєпакі Марія так само обвинувачена прокуратурою за «злочинне хуліганство» після того, як вони обидвоє, замкнувшись у власному помешканні, розвішували великий плакат з домаганнями пустити їх до сина в Ізраїль. Однак після випадку Марія Слєпакі тяжко захворіла на виразку шлунка та перебуває тепер в шпиталі і її правдоподібно судитимуть окремо. Справа Владіміра Слєпакі відома на Заході, бо він уже від 1970 року намагається виїхати до свого сина в Ізраїль і від того часу перебуває без праці та засобів для

життя. Другий син Слєпакі перекоштуєсь в СССР після того, як він відмовився іти до советської армії. Іда Нудел, яка також намагається виїхати до Ізраїля, на своєму плакаті написала була: «КГБісти, дайте мені візу до Ізраїля» і за це одержала 4 роки заслання.

На обидвох процесів цивільні агенти КГБ і т. зв. «дружинники», які є звичайними послугачами КГБ, держали під надзором приятелів і знайомих обидвох підсудних. На залу нарад, як у попередніх випадках, не допущено також закордонних журналістів і представників амбасад ЗСА в Москві. Коли однак приятелі збиралися в більшу групу, поліція відкривала пожежні рури і розпорошувала товпу сильною струмою води. «Ми боїмося», — заявила Ірина Браїловська, — що тепер КГБ те саме може зробити з кожним з нас».

У Москві серед дисидентів і закордонних дипломатів панує переконання, що після жорстокого засуду проф. Юрія Орлова, советськ судів чинники пригрозюють тепер до розправ над Александром І. Гінсбургом, який був головою фонду допомоги родинам політичних в'язнів, поимого його тяжкої легеневої хвороби, і над Анатолієм Шаранським, справа якого леще ускладнилась відносинами ЗСА і СССР, бо йому прокуратура закидає співпрацю з американською Центральною Розвідкою Агенцією.

ВІРМЕНИ ЗАЯВЛЯЮТЬ СОЛІДАРНІСТЬ „З ВОЮЮЧОЮ УКРАЇНОЮ”

Поруйр Айрікян зі своїми рідними

Нью-Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — У самвидаві поширена заява секретаря Національної Об'єднаної Партії Вірменії, політв'язня Поруйра Айрікяна з 12 січня 1978 року до голови Верховної Ради СССР, в якій він м. ін. пише, що вірменські патріоти готові в майбутньому «вижляти свою солідарність з дійсними синами і дочками України не тільки голодками протесту і заявами».

Поруйр Айрікян, 1949 року народження, був вперше заарештований 1969 року за «антирадянську пропаганду» і засуджений на 4 роки позбавлення волі. Після звільнення, його заарештували вдруге 12 лютого 1974 року і засудили на 2 роки за «порушення законів наглядку». Згодом його обвинувачували за статтями 65 і 67 КК Вірменської РСР і засудили на 7

років таборів і 3 роки заслання.

Дійсним провідником НОП Айрікян став в 1968 році.

Нижче друкуємо повний текст його заяви в перекладі з російської мови. «У певних колах СРСР і взагалі в політичному світі деякі роки традиційно відзначається 12 січня як «День Солідарності з українськими політв'язнями». Історично цей день пов'язаний з найбільшими масовими арештами в Україні за останній період — 12 січня 1972 року — коли в один день заарештовано десятки людей. Але в сучасних умовах значення і сенс цієї нової дати поширився. Це день воюючих українців, день прихильників відновлення України, день українських дисидентів.

У списках радянських політв'язнів велику частину (Закінчення на ст. 3-ій)

„ХРОНІКА ПОТОЧНИХ ПОДІЙ” ІНФОРМУЄ ПРО ТЕРОР КГБ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

Нью-Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Недавно наспіла на Захід теж «Хроніка поточних подій», 48, якої поважну частину становлять матеріали про українських в'язнів, зашляних, інших репресованих та КГБівське свавілля в Україні в загальному. Вже самим об'ємом українських матеріалів і документів «Хроніка» є вагомим віддзеркаленням величезної інтенсивності і розміру терору, що його стосує режим під сучасну пору проти поодиноких українських патріотів і цілого народу.

Починається «Хроніка» справою генерала Петра Григоренка п. н. «Вигнання», в якому подается перебіг позбавлення його радянського громадянства, його протести і заяву в шій справі А. Д. Сахарова з 14 березня 1978 року.

У відділі про «Репресії проти груп „Гельсінкі” в подано обширні матеріали про „Натиск на Руденка”, „Арест Лук'яненка”, протести в їхній обороні, обшуки

переведені в друзів і знайомих і т. п. Окремо подано про допити Кузьми Матвіюка Ровенського КГБ, Івана Кандиби і ін.

Подается теж деякі деталі про арешт Петра Вінса і протести проти засуду Ольги Гейко (Матусевич), Любо Мерженко, Галини Снегірьової, Оксани Мешков, Віктора Лавріненка і ін.

Повідомляється про нових членів Української групи «Гельсінкі»: Віталія Калініченка і Василя Стрільцева (філолог, закінчив Чернівський університет, в останній час викладав англійську мову; в 1977 році звільнили його після того, як він подав заяву на виїзд до Англії, тепер живе в Долині, Івано-Франківській області).

У відділі про «Арешти, обшуки, допити», «Хроніка» інформує про арешт Івана Дикого при кінці 1977 року та про переведення в зв'язку з тим обшуки в дружини Василя Лісового, Віри Лісової — в Києві, в Олені Антонів — у Львові (Закінчення на ст. 3-ій)

Програма Клівлендської Виставки СВА

Клівленд (О. Гайскі). — У неділю, 21-го травня ц. р. в залах Вестерн Резерв Гісторікел Сосаїті, 10825 Іст Бульвард, в університетській дільниці міста, з успіхом відкрито виставку, під моттом: «Українські традиційні мотиви в текстилях і писанках», яку влаштував Комітет «Українська Спадіщина».

В окремій програмі першого дня виставки був показ примінення вишивки в модерних одягах. Виведення галілок узоризувало імпрезу.

Подібно окремі програми передбачені теж на три дальші місяці виставки і відбудуться в неділі в год. 2 — 5 сполудня і закритий цілий день в понеділки. В дообідні години вівітків вступ до музею вільний від оплат.

Кожна з поданих програм починається о 2:30 сполудня. Музей відкритий у неділі в год. 2 — 5 сполудня і закритий цілий день в понеділки. В дообідні години вівітків вступ до музею вільний від оплат.

СВОБОДА SVOBODA

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — \$30.00, на пів року — \$16.00, на 3 місяці — \$9.00. Для членів УНСОУ 65¢ м.с. За кожну зміну адреси — 25¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Татт! дописи, підписи авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потрібні випадках скорочувати надіслані матеріали. Незадоволені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразив застеріг. Відчинити задовольну конверт з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

М. Платковський

КОНФРОНТАЦІЯ ЧИ КООПЕРАЦІЯ

В своїй промові перед абсолютними морською старшинської школи президент Джиммі Картер, крім може, деяких нюансів, не сказав, властиво, нічого нового. Сподіванням одних і побоюванням других, що Картер підтримає свого дорядника Бжезінського, який недавно зайняв виразно „тверду“ позицію супроти Москви, не справдилися. Можна б мати враження, що Картер хотів помирити своїх найбільших співробітників, говорячи для одних про конфронтацію, якщо такої не можна буде уникнути, а для других про дальшу готовність кооперуватися з СССР, якщо він на це піде. Картер сказав, що вибір є тепер у руках Москви.

Аналізуючи ці висловлення Картера, приходиться до таких висновків: Захід не має своєї власної політики супроти Сходу, а лише реагує на ті чи інші потягнення Москви. І далі: Захід, зокрема ЗСА, лише „погрожує“ — в мішці-шому чи слабшому тоні — що не боїться конфронтації, але нічого не починає конкретного, щоб ший конфронтації перемогти протистояти. І в цьому, власне, немає нічого нового у промові президента Картера. Бо хіба кожний попередній американський президент стверджував, що Захід хоче мирної кооперації, „детанту“ з СССР, але, мовляв, як буде потреба, то буде боронитися.

І що ж на це Москва? Нахабно, як завжди, Кремль „обернув когорта огнем“, відповідаючи, що це, власне, ЗСА винні в імперіалістичній політиці і в підготовленні війни. Тим часом, Москва не потребує аж шойно тепер „вибрати“. Вона вже давно вибрала, вибрала конфронтацію під плашмком миролюбних запевнень про бажання мирного співіснування і економічної кооперації. Звичайно — так! Москва потребує кооперації, щоб на одержанні із Заходу різні засоби (включно також із шеншені тощо) могли обернути своє „масло“ на гармати.

Що ж потрібно для Заходу, щоб він нарешті прийшов до переконання, що Москва вже давно вибрала конфронтацію? Невже це станеться аж тоді, коли московські танки підуть на країни Західної Європи, советські воєнки почнуть відверто (а не в ролі „дорядників“) виступати в Африці, Куба почне неприховано агресію не на африканські, на країни Південної Америки (озброєна, звичайно, Москвою), а советські підводні човни і військові кораблі забьють у Індійський океан?

Не можна вимагати від американського президента неможливого. Роблячи максимальні зусилля для уникнення війни, особливо ядерної, Картер не міг загрозити советам просто

війною — хіба навіть тому, що цим викликав би паніку серед громадян своєї країни та серед своїх європейських союзників. Не тільки паніку, але й обурення, яке могло б йому коштувати президентського становища. Але Картер міг би, без ризику погіршити відносини з Москвою, сказати їй що очевидно правду: ствердити, що Москва провадить (а не шойно має вибрати) політичну конфронтацію і що Америка буде від сьогодні діяти відповідно до цієї імперіалістичної й агресивної советської політики. І тоді діяти в усіх ділянках: і в справі підвищення збройного потенціалу Заходу, і в справі унеможливлення комуністичних авантур в Африці та деінде, і в справі підтримки справжніх, а не штучно створених Москвою визвольних рухів, скерованих проти російсько-советського імперіалізму й московського панування. Бо якщо Москва відверто заявляє, що вона буде завжди і скрізь підтримувати т. зв. „визвольні війни“, то чому Захід не може нарешті заявити, що він стоїть по стороні не тільки переслідуваних дисидентів, але й по боці прагнень до визволення з-під московського панування не тільки т. зв. сателітних народів, але й народів всередині СССР?

Чого боїться Захід? Що Москва не піде на заключення т. зв. „САЛТ II“, а пізніше „САЛТ III“? Але ж це тільки Захід сподівається якось вигід від цих угод. Про це прекрасно знає Москва, а тому лякає, що відмовиться від заключення договорів про обмеження ядерного озброєння. Советам же зовсім не залежить на цих договорах, бо вони не сплять їх від дальших зброєнь, так як не сплять їх від війни. Ціла бо справа полягає в тому, що Захід не має можливостей ефективного контролю советських зброєнь. Вони діють безконтрольно, бо лише з великим трудом західні розвідки удасться довідатися про якусь

нову зброю. На Заході діють напакі, тут роками дискутується прилюдно в парламенті, в пресі, на зборах, коли йдеться про введення якоїсь нової зброї (напр. невтронної бомби). Не бракує навіть голосів осуду, якщо якісь західні розвідки викриють ті чи інші починання в СССР, скеровані на все більше підвищення воєнного, і то наступального, а не оборонного, потенціалу. Бож, мовляв, не можна „дратувати“ Кремля, щоб той, борючись безпеки своєї імперії, не розпочав „розпачу“ війни! Але ж обудність кремлівських володарів очевидна: вони прекрасного знають, що ніхто на Заході не почне проти них війни!

А як же стоїть справа з другого боку? Звичайно, Москва теж не піде на ризик війни, доки не буде певною своєї перемоги. Але вона піде на війну, коли вважає, що „гнаний“ Захід — при допомозі її інтриг і диверсій — вже дозрів до того, щоб дати йому останній смертельний удар. Чи Китай справді дурить світ, коли не припиняє перестрілки перелітати, що СССР підготував нову війну?

Нам можуть закинути, що ми не знаємо всіх „таємниць“ західних держав, які, певно, теж мають якісь таємні нові родли зброї, а принаймні негласно удосконалюють вже існуючу зброю. Це можливо. Але при цьому не треба забувати, скільки советських шпигунів діє на Заході, а скільки західних шпигунів мають можливість проникнутися десь аж над Урал в СССР.

Ми не маємо можливості сугерувати, що повинен робити Захід для ефективного оборони проти конфронтації СССР в мілітарній ділянці. Але ми можемо висловити погляд, що для такої ефективного оборони належать також політичні засоби, а серед них і справи поневолених Москвою народів — і то не лише в площині гуманітарній.

Прем'єр Туреччини розпочав свою візиту в СССР

Москва. — Ассосієтед Пресс інформує, що прем'єр-міністр Туреччини Булент Ацевіт прибув в середу, 21-го червня ц.р., з офіційною візитом до Советського Союзу, верховодя якого, вже від довгого часу домагаються від Туреччини підписання договору „про дружбу і співпрацю“. На летищі в Москві Ацевіта вітали прем'єр Алексей Н. Косигін і міністр закордонних справ СССР Андрей А. Громико. Проект советсько-турецького договору про „дружбу і співпрацю“ був накреслений обома сторонами три роки тому, коли Косигін відвідував офіційно Анкару, але підписання цього

договору постійно відкладався. Якщо теперішні переговори Ацевіта в Москві з советськими верховодами будуть успішними, то не є виключеним, що такий договір може бути підписаний в кінці візиту Ацевіта, який в останньому часі фаворизує Советський Союз, особливо від часу, коли Конгрес ЗСА проголосував справу ембарга на доставку американської зброї для Туреччини з причини турецької інвазії на Кипр.

Торгівля між Туреччиною і Советським Союзом значно підвищилася від часу, коли Ацевіт прийшов до влади. До того польська адміністрація вимагала, щоб українські учителі духовно й товариськи сепарувалися від українських учнів, тобто, щоб обмежувалися до формального навчання предметів студій, забуваючи про свою, не менш важливу виховну функцію. Це же більше піддавало довірі учнів до учителів і центр їх виховання, чи радше самовиховання, переносився поза школу, в молодіжні й політичні організації, тобто, в Пласт, який буйно розвивався у стрийських середніх школах і почав експансію поза шкільні мурів і поза межі міста, що П'єтрасиного населення міг рівнятися хіба з державного парадом місцевого чинського гарнізону в день Третього травня.

На цьому тлі виднішою стає заслуга горстки молоді й організації найкращих з неї — Пластових учителів стрийської української гімназії та двоїчої семінарії „Рідної Школи“, а зокрема покійного професора Тадея Залеського. Після недавньої смерті проф. Омеляна Цісика і проф. Івана Кри-

Панас Феденко

ЗА ПРАВИЛЬНУ ОЦІНКУ ІМПЕРІАЛІЗМУ

II

Серед російської „білої“ еміграції поширений погляд, неначе російський комуністичний режим „знищив Росію“, бо більшовики свого часу вели пропаганду за право народів на відокремлення від Російської великодержави, потурали „сепаратистам“. Однак, патріоти єдиної неділюмої Росії помилилися. Про що помилю писав російський монархист українського роду — Василь Шульгин у книзі „20-й год“, що вийшла на еміграції між двома світовими війнами. Шульгин оповідає, як він навесні 1920 р. шукав переходу на правий беребарський бік Дністра і зустрівся з відділом Червоної армії, що в той час посувалася на південь до Чорного моря. В розмові з командирами червоної армії Шульгин сказав, що більшовицьке військо не обороняє цілості Росії. Але він був дуже здивований, коли почув від червоних „командирів“, що вони ведуть боротьбу за єдину неділему Росію. „Сталося непорозуміння“, — зазначає в своїй книзі Шульгин: „І вони за єдину неділему“...

В час Другої світової війни червона армія заступала Шульгина в Югославію, де він жив як емігрант і писав в газетах проти більшовицького режиму. Однак „червоні“ не покарали „білого“ патріота неділюмої Росії. Шульгина, „клясового ворога“ (він мав велику земельну маєтність на Волині) вивезено на Московщину і поселено в місті Владимирі над Клязьмою, де він жив і писав аж до смерті. Його спомини „Годи“ — були надруковані в московському журналі „Історія СССР“. Шульгинів дозволено в його споминах хвалити царського міністра Століпін, котрий з трибуни Державної Думи (парламенту), казав до про тивників самодержавного режиму: „Вам потрібні великі труси (революція), а нам потрібна велика Росія“.

Вся історична наука в СССР мусить виконувати директиви володарів Кремля і представляти завоювання царів як добродійство для поневолених народів або як „менше зло“: мовляв, коли б царське військо не захопило в свій час Кавказу, Туркестану та інших земель, то вони стали б жертвами імперіалістичних турецьких, англійських, шведських та інших... Загдуку ці факти на те, щоб висякати непорозуміння, яке я знайшов у промові ген. П. Григоренка, що він мав в Ірвінгтоні 23 квітня 1978 р. Генерал заперечив існування російського імперіалізму. На його думку, Советський Союз — це „ідеологічна імперія“, якій служать люди різних націй-

нальностей і що від цього „ідеологічного імперіалізму“ терпить і російський народ. Спитаємо: чи не терпить маси російського народу від імперіалізму за царського режиму? Однак ніхто не назве царської держави „ідеологічною імперією“. Ця великодержавна давала певні вигоди для російської „державної нації“. „Інородші“ мали перешкоди для розвитку своєї мови й культури, ім наклади мову „старшого брата“. Це захоплювало й Леніна ще перед революцією 1917 року. Він писав, що треба сприяти ширенню „великого русського язика“ і тішиться асиміляцією „українців з зайшлими російськими робітниками в Україні, тобто помосковленням, бо українська мова в школі, в пресі, в адміністрації й навіть у церкві була заборонена.

У одного російського поета сучасника нашого Шевченка, я вичитав похвальні слова на адресу російського царя-самодержавця, що збирався обернути всі народи світу в своїх невольників. Звертаючись до підданих російського царя, поет писав: „Хоть ты есть раб, но раб царя вселенной“ (всесвітній)...

Ген. Григоренко каже, що „ідеологічний імперіалізм“ зі столицю в Москві вірно служать люди різних національностей. Це правда. Але так діялось і за царського режиму ще від доби царя Петра: спеціальні з різних країн допомагали будувати Російську імперію у військовій, в шкільній, в адміністрації: Брюс, Боур, Шафіров, наші земляки — мітрополити Стефан Яворський, Дмитро Ростовський (Туптало) і тисячі інших учених малоросів наповняли „мов сарана (слова М. Гоголя) царські канцелярії. Мітрополит Теофан Прокопович написав конституцію царської імперії, для урдування самодержавного режиму: „Правда волі монаршої“.

Нитка інородців-випускників російського імперіалізму — простягається аж до нашого часу: міністер за царі Катерини Олександр Безбородько, Кочубей, пізніше Канкрин (жидівського роду), Гудович, Лорис Меліков (вірменин), „тайний советник“ — малорос Юзефович, автор „Емського указу“ царя Олександра II 1876 р. — всі ці „інородші“ були російськими патріотами, як і „соратники“ Леніна — Троцький, Сталін, Чурилов, Рузутак, Куйбишев, Каганович, Аусем, Снечук, Держіжський, Орджонікідзе та багато інших творців „російської, ідеологічної імперії“. Вони відігравали свою роль у підтримці до ро-

(Закінчення на ст. 4-й)

КУЛЬТУРНА ПОДІЯ

Свіжий застрік захопів і надій вівся в зашкарублі жили цих, небагатьох уже небагатьох, які ще дали трудяться на літературній ниві, коли вони прочитали в „Свободі“ об'яву про розписання конкурсу на коротке оповідання або новелу з сучасного життя, і то — з нагородами! А застане, що цей, великий стимулюючий застрік, дала робітникам пера не Світова Рада для справ Культури, як якась інша Культурна Комісія, а один невеликий курінь старших пластунок у Філадельфії, ці самі „Чортолохи“, які вже 20 років фавоно провадять в тому місті Бібліотеку Пласту і Рідної Школи. І, от, моторні молодички, для відзначення свого 20-річчя з'їбрали між собою коло 500 доларів і розписали конкурс на коротку історію, запровадивши до жорі таких зубрів, як Іван Іванович Корвицький, Григорій Костюк і Юрій Лавриненко!

З увагою прочитуємо пункт за пунктом умовини конкурсу і — камінь валяється нам з грудей! Ні, немає тут чимразом чоловічої дискримінації (як це сталося з нагородами ім. Марусі Бек, для прикладу). Хоч конкурс спонсорує жіноцтво, то воно... — мистецтвом і славою! — не робить в цьому випадку статевих різниць між учасниками конкурсу і так само не обмежує авторів тематично чи так званім ідейним унаправленням. Пішіть, хлопці! (і дівчата, розуміється!), так, щоб воно вийшло коротке, а добре! Де-юре!

Інша справа, що дівчата сь як так вийдуть горою, як передвістку знаний в літературних колах на долі міста поет-неміст, не вказуючи пальцем на колегу В. Л. За його підрахунками, в нашому екзильному літературному процесі стосуюнок активних письменників до письменниць майже як 3 до 1 в користь „красного пола. Ото ж, — як дотепно римув загаданий колега-песиміст: „На одного Барку, припадає три Варварки!“ І з чого виходило б, що коли фундаторки конкурсу призначили три нагороди за найкращі твори, то деї з них так чи так відстануться літературному жіноцтву, бо так показує „цифери“, — як любив колись казати професор Іван Вовчук...

Хібащо хлопці „потиснутися“ і багатіють в цьому ювілейному році нашу новелістику такими шедеврами, що — „муха не сідає“!

Ікер

ВОТУПАЙТЕ В ЧЛЕНІ УНСОУ!

Стоянци на Закарпатті — 500,000 років

Ще в 1974-му році палеолітична експедиція Академії Наук УССР на Закарпатті на гору Сар поблизу селища Королеве, Виноградівського району натрапила на сліди ранньопалеолітичних поселень — стоянок, розташованих на гірській гряді (гірському пасмі), яка простягається вздовж ріки Тиси з півдня на північ і складається з трьох вершин. Відтак, після кількарічних досліджень, експедиція знайшла на середній вершині залишки восьми ранньопалеолітичних поселень. Там відкрито численні кам'яні знаряддя, знахідка яких дає змогу прослідити розвиток техніки виробництва у мешканців цих стоянок. В. М. Гладилін, начальник цієї експедиції, заявив, що ця знахідка свідчить, що перше тут люди оселилися близько 500,000 років тому, а не 150,000, як досі вважали.

Дубчек планував створити концтабори для комуністів

Прага. — Газета „Руде Право“, офіційна комуністичної партії Чехо-Словаччини у своєму виданні з неділі, 18-го червня, твердить, що Александер Дубчек, перший секретар компартії під час так званої „Празької весни“, планував створити концентраційні табори для „перевихо-

Ярослав Падох

В другі роковини смерті сл. п. проф. Т. Залеського

Окремі відділи польської державної гімназії в Стрию із українською мовою навчання, вже по самій своїй природі, не створювали пригального клімату ані для учнів, ані для учителів. Адже „відділи“ не були самостійною школою, але частиною й під наглядом місцевої польської гімназії. До того в міру загострення українсько-польських відносин й скріплювання українського спротиву, послідовно обмежувало купу автономію української частини гімназії й змищувало нагляд над нею, як загальної адміністрації, зокрема поліції, так учительського польського персоналу.

Спочатку чисто український учительський збір, в міру призначування польських учителів, ставав мішаним, на місце українських та впровадження польської навчальної мови деяких предметів. Усе це було причиною, що тради-

ційне довірливе відношення учнів до своїх учителів відходило до історії, а взаємини цих двох груп стало подібним до взаємин обох національних груп населення.

У якій мірі це перешкоджувало у звичайнім, виховним процесі молоді, не трудно собі уявити. Багато завчасно, в душу молоді входило елементів сумнівів, недовіри, а то й ненависті до учителів, звичайно чужих, але й не рідко до своїх українських. Бо й поміж самими вчителями цієї „дочерної“ української гімназії не було належної гармонії. В міру кришніння натиску, а то й терору польської адміністрації, засобом якого були передусім передчасне звільнення учителів, або пенсії, реєстрація на захід, на чистоту польські терени, притосувальна поведінка деяких учителів переходила межі особистості й націона-

льного достойності. Не рідкими були навіть доноси одних на других. До того польська адміністрація вимагала, щоб українські учителі духовно й товариськи сепарувалися від українських учнів, тобто, щоб обмежувалися до формального навчання предметів студій, забуваючи про свою, не менш важливу виховну функцію. Це же більше піддавало довірі учнів до учителів і центр їх виховання, чи радше самовиховання, переносився поза школу, в молодіжні й політичні організації, тобто, в Пласт, який буйно розвивався у стрийських середніх школах і почав експансію поза шкільні мурів і поза межі міста, що П'єтрасиного населення міг рівнятися хіба з державного парадом місцевого чинського гарнізону в день Третього травня.

На цьому тлі виднішою стає заслуга горстки молоді й організації найкращих з неї — Пластових учителів стрийської української гімназії та двоїчої семінарії „Рідної Школи“, а зокрема покійного професора Тадея Залеського. Після недавньої смерті проф. Омеляна Цісика і проф. Івана Кри-

ницького, смерть сл. п. проф. Залеського замкнула потрібне гроно найбільших заслужених виховників стрийської середньошкільної молоді, з-посеред якої вийшли видатні провідники свого покоління, імена яких уже записала, можна сподіватися записала тривало, свіжа історія України: Степан Охримович, Степан Бандера, Лев Ребет, Мирослав Тураш, Володимир Тимчак та Олександра Гасин. І з цими іменами майбутній історик мусить тісно пов'язати імена їх виховників, зокрема ім'я покійного Тадея Залеського. Адже п'ять перших-це крайові провідники ОУН на Західних українських землях, а останній шостий — шеф штабу УПА! Так багато чоловік бойовників і воєнків не мала ніяка округа ні Галичини, ні Волині.

Пригадують слова вірша великого Гете: „Wer den Dichter will verstehen, muss in Dichter Lande geben.“ „Хто хоче зрозуміти поета, повинен пройтися до землі поета“, — написав Гете. Нехай вони виправдають цей некороткий вступ до останнього атрибуту, на який собі заслу-

жив не лише від своїх учнів сл. п. професор Залеський. Тільки на тлі стрийської землі, її життя і долі поміж двома останніми війнами, а то й пізніше, можна належно оцінити його заслуги, які дали йому право на громадський похорон, громадський пошану й вдячність й на довголітню, добру пам'ять.

Народився Професор 30-го серпня 1883 р. в Тростянці Малий у Золочівщині. Його батько, Степан, був учителем і управителем народної школи. Його рід походив із скіфсько-українських земель. Зберіглася пам'ять про його давно живане прізвище Жалоба-Залеський. Мати походила з роду Іванівців.

(Закінчення на ст. 3-й)

ДРУЖИНА, ДІТИ І ВНУКИ

І знову Загальні Збори по-за нами...

Хрест Золотий їм світить як знамено, Шлях благодійний вибрав собі, Щоб ним іти невинно, та жертвенно, Теплою огріти ближнього в журбі.

Тож маючи перед собою, як дороговказ, оту глибоку ідею і ціль, Український Золотий Хрест твердим кроком прохолодити намечений шлях, виконуючи свій обов'язок служити українській громаді, де б вона не перебувала.

Та в житті кожної Організації проходить час підсумувати пройдене та намітити план праці на майбутнє. І так, 12-го лютого, 1978 року, наш 12-ий Відділ Українського Золотого Хреста в Чикаго відбув свої чергові Загальні Збори. На порядку наряд, як завжди, найголовніше, звітування членів Управління, урочиста абсолюторія та вибір нової Управи, як також планування дальшої діяльності.

Суттєві своїм змістом звітування поодиноких референтів виказали, що пройдені каденційні відтинки часу на нашій організації були вповні успішні. Ті звіти відображають координаційну працю поодиноких референтів разом, як також всіх членів Відділу зокрема, щоб сконцентруватися на найважливішому відтинку діяльності УЗХ, а саме: нести допомогу потребуючим, чи то в Америці, чи в інших місцях поселення українських громад. Ці підсумки вказують на те, що наша праця принесла нам задовільні плоди. Це плоди, яких не можна зберегти, як повсякчасно надбане добро — достаток. Плоди ці, це почуття задоволення за виконанням добровільно взятого на себе обов'язку, це усміх на обличчя молоді, чи старшої віком людини, з якою втратили слюзу. Це численні листи вдячності, що їх одержуємо за нашу допомогу.

Для прикладу: „Не знаю навіть, як висловити подяку Вашій Організації за те, що Ви допомагаєте нам годувати і вчити наших дітей. За Ваше добре серце

адячна я і мої діти. Послаю Вам знімки трьох найстарших дітей. Хочу, щоб Ви бачили кому допомагає. Ця знімка з їх виступу на святі Тараса Шевченка". Або кілька рядків з листа молодого студента теології на Люблінському університеті: „...матеріал на реверенду одержав. За цей так вартісний мені подарунок сердечно дякую. Для мене це велика допомога і радість. Дуже тишуся, що з так далеко наші люди думують про наших студентів теологів. Дуже вдячний, що Ви мені допомагаєте і будете про мене пам'ятати. Я зі своєї сторони буду молитися в своїх молитвах за добродіїв. Така тільки може бути подяка і вдячність з моєї сторони".

Знову кілька рядків від Об'єднання Українських Жінок в Німеччині: „...висламо допомоги нашим жінкам, які живуть в старчих домах, старшим самітним з мізерними засобами до життя та хворим. Ваші дотатки є дуже допоміжними. Ще раз складаємо нашу сердечну подяку від Головної Управи ОУЖ, і від наших німечних бабусь".

Такі, та подібні листи одержуємо від тих, яким в міру наших спроможностей подасмо помічну руку в багатьох країнах як: Франція, Австрія, Німеччина, Польща, Бразилія, Аргентина, Еспанія, Бельгія. Новою Управу, в склад якої увійшли членкині з довголітнім досвідом суспільно-громадської праці, очолила Марія Громик. Заохоту до дальшої праці дає нам свідомість, що ми не є самотні. Завдяки нашій харитативній службі українській громаді, розвиненій по різних континентах світу, ми здобули собі визнання, призначення та моральну і матеріальну підтримку ширшого кола громадянства, без різниці політичної чи конфесійної приналежності.

Тож нехай ті чисельні висловлювання, що їх отримуємо за нашу допомогу, будуть водночас і нашою подякою всім хто допомагає нам — допомагає.

Н. Кузак

ЗА ПРАВИЛЬНУ ОЦІНКУ...

(Продовження віст. 2-ої)

сійської національності, як і п. Богатирчук, що виступає проти ідеї незалежної України. Російському великодержавному шовінізму служить уся кліка на чолі з Л. Брежнєвим. Російська колонізація України, Прибалтійських народів, Кавказу, Туркестану, панування над „народними демократіями" — це продовження давнього російського імперіалізму, проти якого виступав Карл Маркс, який пророкував, що шль російського уряду була — досягнути кордону імперії по лінії від Штеттину на півночі до Триєсту на півдні.

Всім народам, повновладним московською „ідеологічною імперією", бажано, щоб росіяни зрозуміли: не будуть вони вільні, поки Москва буде панувати над іншими народами. Бо, щоб держати народи в послузі, треба мати велику армію і поліцію, а потреби підданців відсудувати на задній план. Про це писав російський історик В. Ключевський: „Держава напхала, а народ попадає у злидні" („нішал").

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ в США з метою упорядкування правописної практики в діалекті видає в 3-ох томах поширений і осяснений ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Відповідальний редактор — Борис Берест. Це монументальне видання матиме понад 1,200 стор. друку, міститиме понад 120,000 слів і буде опрацьоване в повністю, тиснене золотом. СЛОВНИК можна замовити тільки за попереднього передплатою. Ціна: \$30 — за всі 3 томи, від пересилки. Щоб заощадити \$20.00, надсилайте передплату вже тепер — готівкою, чеком чи поштовим переказом (тільки в американських доларах) на адресу: UKRAINIAN LANGUAGE INSTITUTE (U.S.A.) P.O. Box 54101, Linden Hill Station, New York 11354

СТРАШНА НЕБЕЗПЕКА! Надісласмо щойно випущене повідомлення з попередженнями „Людому загрожує велика небезпека! Новий Йорк під затрозою ПОТОПУ!" У змісті сказано й про загибелі Джорджіа на Каролайні, Англії, Франції, Каліфорнії. Матеріал подано на основі численних полень БОГОМАТЕРІ в Фаміа (Португалія) й Гарібанді (Еспанія), а також пророцтва аснотачуючої американки Едгара КейСА, сучасних видатних науковців із усього світу на Колумбійському Університеті (ЗСА) і Членів ВЕЛИКОГО БІЛОГО БРАТВА, що в минулому віку про це саме. — НЕГАЙНО приймайте й ознайомтеся, щоб бути готовими уникати страшної події а чи записати з молитвою на усях! ЦІНА книжечки — ОДИН американський долар. НЕЛЕГКОВАЖТЕ!

Mr. M. Lawrenko 56 Stagg St. 12 A Brooklyn, N.Y. 11206

СПОРТ

Редагус О. Твардовський

ПЕРШЕНСТВА СВІТУ В КОПАНОМУ М'ЯЧІ

Дня 1-го червня в столиці Аргентини, Буенос Айрес на місцевому стадіоні „Рівер Плейт", розпочалися світові першества в копаному м'ячі з участю 16 збірних трьох континентів світу. Понад 77.000 глядачів були присутні на урочистостях — за „першою скрипкою" сучасного футболу, урядового чемпіона світу — збірної Західної Німеччини з репрезентацією комуністичної Польщі, яка в минулому турнірі зайняла 3-тє місце.

Ці змагання були передані на телебаченні, в цьому числі на деяких зарубіжних стаях в ЗСА. В загальному обидві збірні рвучарували сотні мільйонів глядачів, що з великим зацікавленням чекали на цю важливу зустріч. Зокрема розчарувала збірну ЗСА. Німеччини, що якось пасивно провела ці змагання. В дефізиви нічим не відзначився заступник славного Бекенбавера — Кальтц, в нападді блідо випали „зірки" Абрамчик і Фішер. Вислід зустрічі 0:0.

В дальшому ході першої рунди — прийшли чергові розчарування: типові фаворити: Бразилія, Аргентина, Шотландія не показали очікуваної гри на високому рівні, а шотландці навіть не дійшли до чвертьфіналу. Згідно з вислідами до шотландців поділили збірні: Франції, Еспанії, Мекіко, Швеції, Мадарщини, Тунісу та Ірану. Несподівано добре показали себе футболісти Австрії і Італії, які вийшли до чвертьфіналу, як теж збірні Тунісу, не зважаючи на свою елімінаторію. До чвертьфіналу заклафікувалися такі країни: в групі „А" — Італія, Західна Німеччина, Австрія і Голландія. В групі „В" — Аргентина, Бразилія, Перу і Польща.

Переможці тієї рунди вийдуть до півфіналу, після чого відбудеться великий фінал за „п'ятикільграмовий золотий Кубок світу, що був виготовлений 1973 року за проектом Італійського мистця Сильвіо Гозаньга. Номінальна вартість цього трофею виносить 20,000 дол., реально вартість важко оцінити. Новий володар Кубка разом із званням чемпіона здобуде славу і прихильність мільйонів любителів копаного м'яча та стане законодавцем мод копаного м'яча, одним словом взірцем для футболістів в цілому світі.

ВІСТКИ УСВТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ"

„Ч. СІЧ" — ЕСЕКС ЮНАЙТЕД — 2:2

Мейплвуд, 4-го червня, 1978. — Цими першествами змаганнями в І-й Дивізі Шейфер Ліги Нью Джерсі, „Ч. Січ" закінчила цьогорічний сезон. Згідно з вислідами „Ч. Січ" зайняла в показнику таблиці гор 6-те місце, на всі дванадцять, маючи на своєму конті 22 точки і 52:38 відношення голів.

У звіттовій зустрічі вже в перших десяти хвилинах „Ч. Січ" вела 2:0, що його здобули Ганіч і Денісук. На жаль, суддя допустив гостей до „жорстокої" гри, завдяки якій окремі змагунки „Ч. Січ" зазнали контузії. У дальшому ході змагань до гострої гри пристосувалися теж господарі і щойно тоді суддя почав вибіскувати жовті, а в двох випадках і червоні картки. З дружини „Ч. Січ" з гри червоною картокою був виключений О. Фурман. З дружини Есекс Юнайтед 4-и змагунки дістали попередження і один в кінцевій фазі зустрічі був виключений з площі змагань. Обидва вирішуючі голи гості здобули в часі, коли господарі грали десятику. Склад „Ч. Січ": Р. Фурман, Охрименко, Касіянєнко, Ю. Ваку, А. Бакув, Колес, Мельник, Денісук, Леоніс, О. Фурман, Лемський, Ганіч, Гречині, Калінович. Провідника А. Губра, заступав Л. Рудзіяський, тренер І. Чупенко.

УСПІХИ ЮНАЦЬКИХ ДРУЖИН СК СУМА ПАРМА, ОГАНО

СК СУМА, Парма — „Інтер-Італія" — 2:1 (0:1)

Завдяки цій черговій перемозі, що їх здобули сумівці в змаганнях 3 червня на площі Брукпарку, СК СУМА дальше затримала чолову позицію в показнику таблиці гор в своїй групі „Лейк Ірі Сакер Ліга". Переможні голи здобув Дзюба. Склад дружини „Д": Темнюк, Дзюба, Тимош, Кіндрат, Липнянський, Шубан, Косовський, Зорій, Доріанський, Т. Богуславський, М. Богуславський, Шубан, Тренер Михайло Петрина.

СК СУМА, Парма — „Інтер-Італія" — 3:2 (3:0)

Дружина „С" хоч і виграла ці змагання то заграла нижче свого рівня. До цих змагань наша дружина виступила в ослабленому складі в якому бракувало Р. Волянкі і А. Футея. Як і в попередніх виступах гарно пописався Роман Попадюк, який на протязі цілого сезону відзначується чудовою грою. За цим змаганням слід кує ряд тренерів Ліги. Переможні голи для нашої дружини стріляли: Тарас Мельник 2 і Роман Темнюк. Склад дружини „С": Р. Пацук, І. Темік, Р. Попадюк, І. Богуславський, Р. Василіук, В. Липнянський, М. Петрина, Т. Мельник, Ю. Бібін і Д. Дзюба, резервовий воротар Д. Тот. Тренер Любо Мудрий. Л.М.

М'ЯСО і КОВБАСНІ ВИРОБИ

за німецьким виробом для смакування. Вироби у власній фабриці ковбас. ТІЛЬКИ ОДНА ЯКІСТЬ — НАЙЛІПША, яку найліпше люблять господарі і цілі родини. Зайдіть до найближчої крамниці KARL ENMER. KARL ENMER PORK STORE Головна крамниця: 63-35 Fresh Pond Road Ridgewood-Brooklyn, N.Y. Філії крамниць в Нью Йорку і позі містом.

KEY PHARMACY, INC.

1307-A Market Street • Philadelphia, Pa. Tel. No.: 561-5244

- Це назва Алтеки, напруги Валамєйкера, яку варто Вам запам'ятати при найближчій нагоді коли потрібна Вам виповнити рецепти Вашого лікаря. Ліки тільки оригінальні та безконкуренційні ціни роблять нас під кожним оглядом найбільш побажаною алткою міста Філадельфії, Па.
- Кожна рецепта з експертно виконана в тягу 10 до 15 хвилин, без зайвого довгого чекання.
- Окрім цього ми також, на бажання, висламо Ваші рецепти поштою до всіх частин ЗСА, в тому случаю платите чеком після отримання Вашої посилки.
- Веті закордонні рецепти виконуюмо швидко і точно через наші європейські відділи, висилуючи рецепти до всіх країн за винятком СССР.

Мігр Модест Артіміа ДИПЛОМОВАНІ АПТЕКАР

На тлі дня народин інж. Костя Т. Туркала

Переглядаючи сторінки нашої преси, можна ствердити, що між членами української громади, по цей і по той бік океану, є ще досить багато інтелектуалістів, професіоналів і взагалі громадських діячів, що прожили довгий шматок часу, довший ніж звичайно Бог дозволяє прожити переселеній людині. Межа смертності, якою ще 20 років тому було 65 років, сьогодні вона пересунулася на 75-85 років, а навіть 90 і більше.

21-го серпня 1977 року в родинному колі у Нью Йорку інж. Костя Тимофійович Туркало відзначував 85-ліття життя і 60-ліття професійної, політичної і наукової праці. На протязі свого довгого життя інж. К. Т. Туркало пройшов тернистий шлях життя, не обминувши й найбільш важких тюрм, але створив чимало для української культури. Праця інж. К. Т. Туркала для української справи розпочинається з юнацьких років. Ще бувши в середній школі — Духовне Училище й Духовна Семінарія — у Каміні Подільському, він вже тоді пробував перекладати твори російських письменників на українську мову. А коли 1911 року вступив до Київського Політехнічного Інституту то зразу став членом Української Громади в Інституті, а через два роки її головою. Виходить у зв'язок із редакцією української газети „Рада" та її редактором С. О. Ефремовим. У Громаді ставив собі за найголовніше — працю над українською технічною термінологією. Ще до початку революції 1917 року в студентських громадах, а найголовніше в Громаді Політехнічного Інституту, зібрано кілька тисяч наукових термінів, що пізніше стали основою для укладання українських термінологічних словників в Інституті Української Наукової Мови при Всеукраїнській Академії Наук у Києві. ІУНМ об'єднував тоді чимало інженерів, які присвятили себе опрацюванню українських термінологічних словників. Завдяки цій відданості та матеріальним жертвам членів, ІУНМ опрацював п'ятьох років було опрацювано і видано 17 (сімнадцять) українсько-російських і російсько-українських словників. Хоча ці словники від 1930 року совєтська влада стягнула з обігу і заборонила їх вживати, але вони стали і ще дальше стоять тривкою основою для українських термінологічних праць і словників. Сам інж. К. Т. Туркало на спілку з В. Фаворовським є автором „Словника технічної термінології-Комунальне Господарство", ст. 172, 1928 р. Цей Словник має „Науково-Дослідче Т-во Української Термінології" в Нью Йорку. На спілку з інж. Н. Н. Гладким інж. К. Т. Туркало складає і видає „Словник української ділової мови". (Про цей словник я читав лише згадку в пресі). У 1929 році совєтська влада розгромлює ВУАН, а разом з ним і ІУНМ, і розпочинає переслідування колишніх співпрацівників тих інституцій. Провокаційним

створенням Спільки Визволення України, як це твердить інж. Туркало, совєтська влада розпочинає нищити верхівку української наукової інтелігенції. Інж. К. Т. Туркало чудом рятуються і 1943 року виїжджає на еміграцію. Під час періоду НЕП-у і українізації інж. К. Т. Туркало узявся до українізаційної праці. Він став головою Лекторського Бюро й організує українізаційні курси по установах і сам викладає українську мову. Згодом став мовним редактором обласної газети „Пролетарська Правда". Вся ця праця не оплачувана урядом, добровільна, поза вільними годинами після зарібкової праці в Медичному Інституті, де він працював на асистента хімічної катедри. Пізніше виказалося, що НЕП і українізація були створені совєтською владою тільки для передишки, щоб виявити активні та ініціативні українські сили.

У серпні 1929 року інж. К. Т. Туркало попадає другий раз до в'язниці із обвинуваченням про приналежність до Спільки Визволення України (СВУ). 19-го квітня 1930 року на судовому процесі 45 обвинувачених він дістає вирок на три роки суворого ізоляції, але умовно. З таким присудом було вісім підсудних, бо решта 37 підсудних були засуджені на різні терміни в'язниці від трьох до десяти років. У жовтні 1930 року його знову арештовують закидаючи йому участь у військовій організації. (Всі його переживання і тортури він досить докладно описує в його книжці п.з. „Тортури", яка появилася друком в Нью Йорку.) Висланий з України, він переїжджає з Києва до Харкова, а звідти на Донбас.

Тепер подамо деякі короткі біографічні дані з життя ювілята. Інж. Костя Тимофійович Туркало народився 8-го серпня (ст. ст.) 1892 року в селі Немирівцях, Проскурівського повіту Подільської Губернії. Середню школу (семінарію) закінчив 1911 року в Каміні — Подільському. В тому самому році здав конкурсний іспит і був прийнятий до Політехнічного Інституту в Києві, який кінчає вже за совєтської влади. 1915 року він працює техніком на будові доріг і дорожних мостів на південно-західному фронті. На початку 1917 року його змобілізовано до війська в Залізничний Батальйон на фронт до м. Луцька. Не зважаючи на „нижній чин" начальник батальйону призначає його скріпником будови залізниць між Торчином і Хорошином на Волині. У вересні вибраний делегатом на 3-ій Військовий З'їзд, на якому його вибирають делегатом до Всеукраїнської Ради Військових Депутатів. З того часу стає членом Центральної Ради аж до гетьманського перевороту 29-го квітня 1918 року. Рівнобіжно з цим він викладає українську мову в школі для перекваліфікації старшин. Дальші біографічні дані були подані на початку цього допису. Однак, докладніше про життя і буття інж. К. Т. Туркала можна довідатися з його спогадів ви-

Костя Церкевич

HOUSE FOR SALE

5 ROOM COTTAGE with 1/2 acre land, newly drill, well, 20,000, or may go lower, low taxes. Call: MRS. EVA MEDWID (607) 639-1916 Rd. No. 1, Afton, N.Y. 13730

REAL ESTATE

Irvington, N.J. НА ПРОДАЖ 1-РОД. ДІМ 6 кімнат, на границі Maplewood, близько до укр. церков, автобусів та склепів. \$31,500.00. Тел. власника: (201) 373-2680

FOR ENTERPRISING GROUP, approved subdivision — trailer park — airport — 50 x 200 ft cement block building — 2 ponds — isolated acreage, — sold in package deal or separately. Will sacrifice. SAM K. COHEN Kerkonson, N.Y. 12446 Call (914) 626-3381

ІЗ НОВИХ ВИДАНЬ

Можна вже замовляти в кингсському відділі при „Свободі"

НА ЛЮДСЬКИХ ОЗЕРАХ

Поезії Володимири Демус 88 сторінок. Ціна \$2.50 з пересилкою. Мешканців стейту Нью Джерсі зобов'язує 5% стейтвого податку. „СВОБОДА" BOOKSTORE 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302

ПОВІДОМЛЕННЯ

Адміністрації „Свободи"

Повідомяємо всі організації і поодинокі особи, що АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

ЯКЩО ПОПЕРЕДНІ РАХУНКИ НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ. Окремих листів в тій справі не буде відписуватися.

даних книжкою п.з. „Тортури", Київ — Нью Йорк, 1963 р.

За часів німецької окупації України інж. К. Т. Туркало був головою Управи Куренівського Району, а ще перед тим очолював Технічний Відділ Мисської Управи м. Києва. Києв залишався вересні 1943 року. До ЗСА прибув 1949 року, перебуваючи перед тим у Німеччині в таборі для переміщених осіб у Майнц-Кастель. У Нью Йорку він вступає в члени Т-ва Українських Інженерів. При утворенні „Науково-Дослідного Т-ва Української Термінології" (НДТУТ) стає його постійним мовним редактором і дорадником при укладанні термінологічних словників (Англійсько-Українського Економічного Словника, який тепер укладає НДТУТ). Він систематично дописує до української преси. Майже щомісяця можна зустріти його статті в „Нових Днях". Українських Віснях. Він редагує працю „Історія євангельського руху" в ЗСА, 600 сторінок друку. Він також зредгував працю свого сина д-ра Ярослава Туркала п.з. „Нарис історії Вселенських Соборів". Багато споминів або інших праць, які сьогодні появляються друком, виходять за його мовною редакцією. Не зважаючи на важке життя, ювілят виховав двох синів (інженера-електрика і доктора-хірурга) з п'ятьома внуками.

DELTO EUROPA CORP.

(Roman Iwanuckiy) 146 First Ave. (bet. 8th & 9th Sts.) New York, N.Y. 10003. Tel. 228-2266

ПОДАРКИ на Україну і на різні нагоди. З українським азором сачки, склянки і аогнетривали ринки з накришками (casserole-ovenproof)

Найкраще місце на прийняття, бенкети, ім'янини, крестини, товариські зустрічі, повнічники і на всі нагоди —

HOLIDAY INN of Somerville

US Route 22 (E. Bound) BRIDGEWATER, N.J. 08807

Тел. (201) 526-9500, а у українській мові 201-526-1888

Власник українськ та під українським зарядом.

Тільки за \$2.50

вишлемо РІЧНИК ЖУРНАЛУ „МИ і СВІТ"

за 1977, або за будь-який раніший рік. Адреса: ART MUSEUM Q.E.W., R.R. 2 Niagara Falls, L2E 655, Canada

Бучач і Бучачина

Історично-мемуарний збірник. Книжка у твердій коралевій обгорті із золотими буквами, роботи мистця ЯКОВА ГНЗДОВСЬКОГО. 943 сторінок з малюю. Ціна \$25.00 + \$1.00 пересилка

SVOBODA 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07303

ПАМ'ЯТНИКИ

з різних гранітів, стамію на цвинтарях св. Андрія в Бавид Бруку і св. Духа — відома со-лідна фірма

К. М. КАРДОВИЧ CONSTANTINE M. KARDOVICH CYPRESS

HILLS MONUMENTS 800 Jamaica Avenue Brooklyn, N.Y. 11208 Tel. (212) AP 7-2332

FUNERAL DIRECTORS

SINKOWSKY

FUNERAL SERVICE 3535 East Tremont Avenue BRONX, N.Y. 10465 Tel.: 863-2475

191 Avenue „A" NEW YORK, N.Y. 10009 Tel.: 674-3630

Директор ІОСИФ СЕНКОВСЬКИЙ Завідус влаштуванням похоронів в каплицях, похованнях в кожних районах міста. Похорони по мінімальним цінам.

LYTWYN & LYTWYN

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS AIR CONDITIONED

Обслуга ШІПЛА і ЧЕСНА. Our Services Are Available Anywhere in New Jersey. Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавид Бруку і перенесенням тілних останків з різних країн світу.

801 Springfield Avenue IRVINGTON, N.J. NEWARK, N.J. ESsex 5-5555

ПЕТРО ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК Займається Похоронами в БРОНКС, БРООКЛІН, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

КОНТРОЛЬОВАНА ТЕМПЕРАТУРА

Peter Jarema 129 EAST 7TH STREET NEW YORK, N.Y. ORegon 4-2568

Якщо ви хочете купити хату — Ми продаємо! Околиці чудові, а саме: Bayside, Beechhurst, College Point, Douglaston, Flushing North, Fresh Meadows and Little Neck, Whitestone. Ціни: від \$35,000 до \$120,000. Прощу вдатися до професійної фірми: CENTURY 21 WEBER & ROSE REALTY 18-22 College Point Blvd. College Point, N.Y. 11356 Tel. 939-4200 В українській мові: Wick Wykitchak (Home tel. 428-6547)